

ki bi nastali s pripravami (potni list, prtljaga itd.). Vsak udeleženec mora pristati na skupno potovanje in vzeti s seboj 2000 Din. Potovanje je projektirano za mesec majnik.

— **Ljubljanski člani Slovenske Šolske Matice** dobe knjige za leto 1926. pri blagajniku ŠSM na I. deški osnovni šoli na Ledini. Šolska vodstva oziroma ravnateljstva naprošajo, da pošljejo ponje skupno za vse učiteljske šole. — **Blagajnik.**

— **Knjige Slovenske Šolske Matice** so dotiskane ter se razpošljejo še tekom tekočega tedna na posamezne poverjenike, na kar opozarjam članstvo in še posebej tov. poverjenike(ice). Da se prepreči v bodoče vsaka slična zakasnelost, kakor je bila letošnja, prosim tov. poverjenike(ice), naj že sedaj ob razdeljevanju knjig pobirajo članarino za leto 1927, ki jo je po pravilih plačati vselej v prvi polovici leta. Prečitajte »Naznanilo« na koncu brošure »Slov. Šol. Matica v l. 1926«. — **Blagajnik.**

— **III. književna tombola Jugoslovenske Matice.** Številke: 24, 7, 43, 33, 34, 68, 21, 6, 53, 51, 48, 49 in 72, ki so bile izžrebane v času od 4. do 25. marca, so bile zadete vse ambe, terne in kvaterne. Dobitki ambe in terne so se vsem, ki so zadeli, že razposlali, kvaterne pa se razpošljajo te dni. V petek 1. aprila so bile na novo izžrebane sledeče številke: 81, 31, 12, 75, 14, 25, 46 in 82 in s temi se je pričela igra za činkvine. Kdor je torej zadel s temi in prejšnjimi številkami činkvino (pet števk v eni vrsti), naj pošlje svojo tablico na naslov Jugoslovenske Matice, Selenburgova ul. 7/II. Prihodnje žrebanje se vrši 8. t. m.

Boj za svobodo in neodvisnost učiteljskega stanu.

— **c Učiteljsvo ter narodno in državno edinstvo.** Pod tem naslovom je iznesel »Učiteljski nacionalist« v zadnji »Orjun« članek, v katerem pogreva stare otrobe puhle ideologije iz vseh števk »Edinstva« v svojem članku. Jasno je, da dnevni listi nečejo več nasledati peščici oboževalcev frazerstva ter so zapri predale učiteljskim nestrpnem in tudi »Orjuna« je pokazala, kako »visoko« cenijo take dopise, da jih postavljajo, ker se že ne more ogniti lastnih pristašev — na zadnjo stran. Vsa umetna igra, ki so jo započeli učitelji strankarji z narodnim edinstvom ni rešila trhle barke, na kateri so se hoteli rešiti in zopet splavati na površje. Započeti akciji, da bi na podlagi narodnega edinstva očrnilo v javnosti novi pokret učiteljsva, ni nasedel nihče, izvzemši kroga enega dnevnega lista, ki je bil enostrano poučen. Danes je tudi v tem oziru že jasnost. Tudi srbijansko učiteljsvo ni nasedlo, ko se je hotelo sedanjje ljubljansko poverjenišvo od »akcijskega odbora« razglasiti za nasprotnika narodnega in državnega edinstva, ker te točke ni vneslo v deklaracijo. Nasprotno! Celo Izvršni odbor UJU, ki sestoji iz samih Srbijancev (o katerih ne more nihče dvomiti, da niso za narodno in državno edinstvo), se smatral za nepotrebno da bi se vnašalo narodno in državno edinstvo v projekt pravil UJU pri sedanjji izpremembi ter je povdarjal, da mi učitelji ne rabimo narodnega in državnega edinstva na papirju, ker ga nosimo v svojih srcih in kažemo dovolj v dejanju. Tudi zastopniki hrvaškega učiteljsva, predstavniki zagrebškega poverjenišva UJU niso na zadnji seji Glavnega odbora UJU v Beogradu več povdarjali, da bi ločili učiteljsvo iz UJU in izven UJU na Hrvatskem narodno in državno edinstvo ampak so celo podčrtavali, da načelnih razlik sploh ni bilo, temveč so bila vzrok stanovskih nasprotstev večinoma osebna in strankarska nasprotstva ter spor zaradi gospodarskih ustanov. Iz tega je jasno razvidno, da je bil poizkus, očrnilo novo poverjenišvo z narodnim in državnim edinstvom, popolnoma ponesrečen in je izpodlelel pri srbijanskem učiteljsvu in je izpodlelel pri hrvaškem učiteljsvu. Stališče večine slovenskega učiteljsva glede narodnega in državnega edinstva je prodrlo danes povsod, podčrtavamo ga še »Orjun«, če že hoče vzbujati dvom o našem nacionalizmu. Naglašamo, da ima narodno in državno edinstvo dovolj jamstva in sigurnosti v ustavi, na katero je priseglo vse državno uradništvo in je povdarjeno v projektu šolskega zakona, na katerega bo prislegel vsak učitelj, ko postane zakon. Iz teh razlogov je vsako povdarjanje istega v privatni iniciativi v uradniških organizacijah nepotrebno. Javnost se je dovolj overila, da se nihče ne protivi narodnemu in državnemu edinstvu in da novo poverjenišvo UJU v Ljubljani deluje najpozitivneje v tem duhu ter podpira in pospešuje stremjenja, ki najbolj krepe to edinstvo — ker je njega delo v skladu z obče narodnim interesom. Odločno pa je večina slovenskega, hrvaškega in srbškega učiteljsva proti političnemu geslaštvu z narodnim in državnim edinstvom, s katerim se hoče deliti posamezne stanove in narode v državne in protidržavne skupine. — Jasno je, da stremi novo poverjenišvo za tem, da združi ves naš stan za složno delo, namenoma so pa zanesli iz osebnih nagibov razdor v naše vrste oni, ki so pozivali učiteljsvo k izstopu iz UJU. Razdor so napravili oni, ki so iz idejnega načelnega stanovskega pokreta uprizarjali in še uprizarjajo osebno in strankarsko gonjo. Pravi nacionalist je oni, ki dela v duhu naroda, da si pridobi njega zaupanje in ga dviga, ne pa oni, ki se odtujuje narodu in ga razdvaja.

— **c Pojasnilo.** Na ustanovnem zboru Radovljanskega učiteljskega društva UJU sem javno odgovarjal na vlogo bivšega odbora poverjenišva UJU in zavračal njih istinitost, ne da bi se pri tem dotaknil posamičnih oseb. »Edinstvo« me je napadlo vsled tega v tako nedostojni obliki, da bi moral vložiti tožbo proti listu in tovarišu Schiffreru. V svrhu krajšega procesa in iz tovariških ozirov sem pozval tov. Schiffrerja po našem tajniku g. Rojcu, naj se udeleži našega zborovanja, da na javnem mestu prejme javen odgovor, kajti jaz nikdar ne streljam iz zasede. G. Schiffrer se je pozivu odzval le v toliko da je želel govoriti z našimi delegati, v kar je društveni zbor privolil. Po obojestranskih poročilih smo sestavili sledečo izjavo: »Podpisani smo se prepričali, da trditve glede nominiranja kandidata v ožji sosvet temelje na nespoznanih razumljenjih. Po izjavi poverjenišva UJU Ljubljana z dne 7. marca 1927, št. 1021 je razvidno, da so bila vsa društva istočasno obveščena o nominiranju predsednikov za sestanke delegatov, ki naj določijo kandidata za ožji sosvet (dopis z dne 18. junija 1926, št. 509). G. Schiffrer povdarja po poročilu predsednika, da Radovljško društvo tega dopisa ni prejelo pred sklicanim sestankom, dočim je bil g. Lapajne mnenja, da je isto o tem obveščeno. G. Lapajne je istočasno z dopisi z dne 2. julija 1926 pozval obe delegaciji v Podbrezje. Kranjski delegati — ki so od železnice oddaljeni — trdijo, da so poziv predsednika prejeli 3. julija 1926, dočim g. Schiffrer izjavlja, da ga je prejel predsednik Radovljškega učiteljskega društva šele 5. julija 1926. Konstatiramo, da bi bilo še možno sklicati sestanke, a tega predsednik Radovljškega učiteljskega društva ni storil, ker mu ni bil znan namen sestanka. Kandidata je določila pravno veljavno kranjska delegacija — proti njegovim zasebnim volji — ob nenavzočnosti in nekrivdi radovljških delegatov.« — Smarčno, 28. marca 1927. — Franja Urbančičeva in M. Malenškova, zapisničarici; Andr. Rojc, Jakob Slapar, Anton Lovše, delegati; Josip Lapajne, društveni predsednik; Egidij Schiffrer, delegat Radovljškega učiteljskega društva. — G. Schiffrer je predložil le moj dopis z dne 2. junija 1926, dočim nismo imeli prilike konstatirati datum o dostavitvi poverjenišvenega obvestila in smo lojalno upoštevali sklicevanja na predsednikova poročila. Če bi tov. nadzornik Rus sprejel našo ponudbo in vstopil na moje mesto v ožji sosvet, bi ne bilo treba tega brezplodnega prekanjanja. J. L.

— **c Značilno** je pač, da neki stanovski list posveča največjo pažnjo osebnim gonji. — Značilno je, da pada ta stanovski list pod nivo onih listov, ki je na obrekovanjih temeljilo njih politično delovanje in sramotenje našega stanu. Značilno je, da politični list napada lastne pristaše, ki s svojim delovanjem dvigajo le stanovsko moralo. Značilno je, da politični list zatajuje člane svojega lastnega političnega odbora radi njihovega strogo stanovskega stremjenja. Značilno je, da listi ne priobčajo stvarnih pojasnil o stanovskem kretanju od svojih lastnih pristašev in dopisnikov. Značilno je, da je ogroženo stanovsko pravo po pripadnikih lastnega stanu. Značilno je, da mora današnji učitelj braniti svojo čast pred natolcevanji lastnih tovarišev in političnih somišljenikov. — **Josip Lapajne.**

— **c Nerazumevanje položaja.** Na seji širjega sosveta vršči se 10. januarja 1926 je tov. g. Rajšp iz Ormoža, ki ga lahko smatramo za veterana med stanovskimi borci, izjavil: »Kar je bilo pred 20. leti, pred 10, 5, da celo pred dvema leti dobro in potrebno, ni več danes umestno. Revizija smotra in smernice stanovskega gibanja je nujno potrebna.«

— **c Kitajski zid.** Ni bil težaven boj s Kitajci, ki so izza zgodovinskega zidu streljali s puščicami proti poljskim topovom in se na olčinah zaganjali v mogočne križarke. Sloveči zid se je danes porušil, krešjejo se stile in duhovi in nedvomno je, da izza zastarelih ruševin vzklije novo življenje, nov narod, ki bo znal ceniti silo svojega ogromnega telesa. — **e.**

— **c Po svetovni vojni** je angleški državnik izjavil, da vodilni generali vseh držav niso bili večaki, slabi strategji in da na nje pada vsa krivda dolgotrajne morije (mogoče je mislil tudi na organizacije). — **e.**

— **c V narodni muzej** spada vse predvojno politično časopisje in mnogi stanovski listi, da se prosvetni borci sedanjega veka prepričajo, kako se ne sme vzgajati naroda. Srd, sovraštvo, klevete ne blaže nizkih instinktov, ne širijo kulture, ne oplemenjujejo državljanov in jih ne dvigajo k človečanstvu. L.

Učiteljski pravnik.

— **§ Kadrski rok — sprejem v državno službo** — važna rzsodba Državnega sveta Br. 44.124/26 od 26. februarja 1927. — Drž. svet je v svojem VI. oddeljenju razmotril tožbo Glavnice kontrole Br. 69.525/26 proti rešenju ministrstva prosvete O. N. br. 9776/26 zbog postavljenja R. P. za učitelja, kateremu je bil odložen nastop kadrskega roka do zvršetka ali opustitve šolanja in to najdalje do 27. leta življenja, pa je prosvetni tožbo, rešenje in ostale akte našel, da je tožba neosnovana, ker prvi odst. toč. 5., člena 4. urad. zakona v zvezi z drugim stavkom čl. 22. urad. zakona ne izključuje postavljenja oseb, katerim je odložena služba v kadru. Z ozirom na to je Državni svet tožbo Glavnice kontrole zavrnil. — Pripominjamo da je ministrstvo prosvete na podlagi te rzsodbe že odločilo v enakem slučaju tovariša I. M. Prizadete tovariše, ki so bili z naknadnimi odloki postavljeni za kontraktualne uslužbence, opozarjamo na to rzsodbo in jih pozivamo, naj napravijo

potrebne vloge uradnim potom na ministrstvo prosvete, se razume, opremljene z vsami dokazili. — S to rzsodbo je rešeno vprašanje glede nadaljnega službovanja učiteljev, ki so potrjeni v vojakne in so dovršili 21 let starosti ter jim je na katerikoli način odložen kadrski rok (odnešen poziv itd.).

Razpisi služb.

— **r Razpisana** je služba šolskega upravitelja na štiri razredni osnovni šoli v Zavrču, srez Ptuj, mariborska oblast. Prošnje je treba vložiti do dne 20. aprila 1927. Po polni razpis glej v »Uradnem listu«.

Naša gospodarska organizacija.

— **g Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani.** V mesecu marcu sem prejel sledeča vplačila: Učiteljsvo na Vinici 100 Din, Josip Lapajne, Cerklje 420 Din, I. deška osnovna šola v Ljubljani 110 Din, Pavla Dežman v Komendi 10 Din, Stefanija Sojer v Farivasi 10 Din, Josip Siegmund v Starem bregu 10 Din, Franc Luznar v Kranju 500 Din. Učiteljska tiskarna v Ljubljani izplačala 2678 Din 90 p od čistega dobička za prodane zvezke v prid Učit. konviktu. Vsi letošnji prispevki znašajo doslej 6876 Din 95 p. Josip Kobal, blagajnik.

— **g Učit. domu v Mariboru** so darovali: Aladar Veržec, šolski upravitelj v Fokovcih, Josip Džuban, šolski upravitelj v Križevcih, Karel Čepregi, šolski upravitelj v Martjancih, Julij Kontler, šolski upravitelj v Turnišču, M. Kontlerjeva, učiteljica v Turnišču, vsak po 25 Din. Namesto vena na grob rajnega g. ravnatelja M. Pirca. Zbirko sklenemo dne 15. marca t. l. Julij Kontler.

Društvena zborovanja UJU.

Vabila

— **Okrajno učiteljsko društvo za mariborski okraj** zboruje dne 9. aprila 1927 ob 8. uri v osnovni šoli v Breznu. Spored: 1. Dopisi. 2. Društvene in stanovske zadeve. 3. Konstituiranje pedagoškega krožka. 4. Misijonarji pacifizma — ref. tov. Kopriva. 5. Znanstveni socializem — ref. cand. med. J. Potrč. 6. Slučajnosti. Pričemo točno! Tovariši in tovarišice prinesite zbrani domoslovni material. Odbor.

— **Učiteljsko društvo za novomeški srez** zboruje v soboto 9. t. m. ob 10. uri dopoldne na deški osnovni šoli v Novem mestu s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo blagajničarke. 3. »O radiotelefoni« predava z demonstracijami tov. Kržišnik iz St. Petra. 4. Razgovor o odkritju Muhove spominske plošče. 5. Slučajnosti. Po daljšem presledku pričakujem številne udeležbe. Predsednik.

— **Slovenjebistriško učiteljsko društvo** zboruje dne 9. aprila 1927 ob 10. uri v šoli na Spodnji Polskavi. Na dnevnem redu je med drugim predavanje tov. Planerja o matematični geografiji na osnovni šoli. Tovariši! Po sklepu občnega zbora naj bodo do tedaj vse obveznosti minulega leta poravnane, da nas bo tovariš blagajnik vesel. Predsednik.

Kulturni krožki:

+ **Učiteljski krožek za sodni okraj Višnja gora** je imel svoje prvo zborovanje 16. februarja v Stični.

Po uvodnih besedah je voditelj sestanka izrekel nekaj misli o namenu in programu našega krožka in prečital dole dopise.

Tov. ravnatelj Mervič nam je v nadoumrem krasnem predavanju o zgodovinskem pouku podal mnogo lepih misli in odprl nove poglede na predmet. Vsi smo predavatelju hvaležni, ker nam je tudi obljubil, da bo predavanje nadaljeval. Tov. Mervič nam je na kratko poročal o poteku seje širjega sosveta v Celju.

Po skupnem kosilu se je razvila živahna zabava. Prihodnje zborovanje bo 6. aprila v Višnji gori. S.

Poročila:

+ **Učiteljsko društvo za Ptuj.** Dne 5. marca je imelo učiteljsko društvo za Ptuj in ptujski šolski okraj izreden občni zbor. Poleg običajnih točk dnevnega reda je bilo tudi kratko predavanje o Pestalozziju.

Ob 9. uri prvi občni zbor ni bil sklepčen, zato se je vršil ob 10. uri drugi občni zbor. Navzočih je bilo 76 članov.

Tovariš predsednik v kratkem nagovoru omeni, da se tovarišicam predbaciva nedelavnost. Istina pa je, da vsaka tovarišica prav rada pomaga pri delu povsod, kjer je to treba.

Tečaj za deška ročna dela se bo pričel le za člane učiteljskega društva. Nadalje konstatira, da sta delegata tukajšnjega učiteljskega društva pravilno razumela besede tov. Schella, izgovorjene na seji širjega sosveta v Celju. »Tega pa nismo vedeli«, ker se je celo zahtevala protokolacija istih po nekem delegatu.

Nato otvori tov. predsednik občni zbor. Tajnica prečita zapisnik zadnjega zborovanja. Isti se odobri.

Dopisi. Važni dopisi so oni, s katerimi je tov. Žolnir, kot pooblaščenec opozicije javljal izstopivše člane. Prečita se prva »Izjava« z 21 podpisi. Neveljaven je podpis tov. (ice), ki je že skoro leto dni na dopustu in članarino v tem času ni plačevala. Zato ni mogla kot član izstopiti iz društva.

Nadalje sta med temi 21 izstopivšimi člani tudi dve tovarišici, kateri sta takoj po svojem šolskem upravitelju preklicali svoj izstop, ker jih je le-ta brez njiju vednosti podpisal na »Izjavi«.

Odbor je v svoji seji sklenil, da prizna za izstopivše člane le one, ki se pismeno ali ustmeno sami javijo, da zapuščajo društvo.

Glede sreskih šolskih nadzornikov vzame društvo stališče, da naj ostane doseđanji sreski šolski nadzornik na svojem mestu, da se pa ustrezne poverjeništvu s tem, da se imenuje za rezervna kandidata dva tovariša, enega iz ptujkega, drugega iz ormoškega okraja.

Ciril Metodovi družbi bo učiteljsvo radevolje pomagalo pri njenem delu v obmejnih krajih. Tudi predavatelj je učiteljsvu dobrodošel.

Obenem naznani tov. predsednik, da je poverjenica za Ciril in Metodovo družbo v učiteljskem društvu tovarišica Anica Bezjakova, poverjenik za Jugoslovensko Matico pa tov. Dušan Šestan.

Demisijski odbora. Tov. Šestan prečita »Izjavo« odbora, s katero ta podaja demisijsko. Glasi se:

Z ozirom na nastali položaj odbor ne more smatrati zadnjih volitev kot izraz upanja, to pa vsled tega, ker je predlog za njega izvolitev izšel iz vrst onih, ki so izstopili iz društva.

Iz istega vzroka smatramo, da je bil ta postopek manevar, zlasti še, ker so se isti člani, iz katerih vrst je izšel predlog za izvolitev odbora, izrazili, da naj oni, ki so zavozili voz v jarek, istega sami zopet izvlečejo. Padli so tudi očitki, da je doseđanji odbor članstvo teroriziral in ni dopuščal svobode izraza in mišljenja članstva.

V svesti si, da je bilo odborovo postopanje pred to izvolitvijo v skladu z interesi društva in pravil, v svesti si, da odbor članstva ni teroriziral, smo člani odbora vsled vseh teh navedenih vzrokov prisiljeni podati ostavko na svoje položaje in prosimo članstvo, da v tajnem glasovanju izvoli odbor, v katerega bode imelo v resnih trenutkih popolno zaupanje.

Ptuj, 5. marca 1927.

Kunst m. p. Lj. Musek m. p. Bežjak m. p. Kerbler m. p. Dušan Šestan m. p. Luknar m. p. Kaukler m. p. Randl m. p.

Volitve. Predsedstvo prevzame tovariš Marinič, najstarejši član zbora ter vodi volitve.

Po 10 minutni prekinitvi prično skrutiniratorji svoj posel, ki ni bil baš lahek. Volilo se je z listki brez vsakršne kandidatne liste, da se tako uveljavi volja učiteljsva.

Za predsednika je bil izvoljen tov. Šestan, ki takoj po izvolitvi zavzame svoje mesto ter vodi še volitve odbora.

Iz množice imen se naposled izkristalizira odbor. Izvoljeni so: tovarišici Luknar, Bežjak ter tov. Musek, Čokl, Peček, Jančič, Kunst in tovarišica Kaukler.

Izvoljeni so bili še štirje namestniki in trije pregledovalci računov.

Predavanje. Med skrutinijem je referirala tovarišica Mervičeva o Pestalozziju, čigar 100-letnico smrti slavimo sedaj. Tovarišica je orisala velikana Pestalozzija kot človeka ter je podala par interesantnih prigodb iz njegovega življenja. Skoda samo, da se je ta referat stavil na dnevni red ob volitvah. Pestalozzi bi pač zaslužil, da ga učiteljsvo ne spozna samo kot človeka, marveč in to posebno kot velikega pedagoga.

Slučajnosti. Učiteljsvo je soglasno zahtevalo, da odloži sedanjji zastopnik učiteljsva v ocenjevalni komisiji svoje mesto, ker je z izstopom iz društva izgubil zaupanje večine učiteljsva.

Resolucije: Tov. Jančič poda te-le resolucije:

1. »Učiteljski Tovariš« naj objavlja informativne in aktualne članke, ki se tičejo šole in učiteljsva, nadalje razprave in študije pedagoške in znanstvene vsebine, naj nam pove kaj več o hrvaškem in srbškem učiteljsvu, o gibanju učiteljskih društev in o gospodarskih podvzetjih učiteljskih organizacij. Politične in osebne zadeve pa naj opušča v prid slogi, ugledu in napredku učiteljskih vrst. Naš položaj zahteva, da branimo in uvažujemo čast svojega stanu pri vsakem svojem stanovskem članu kakor častniki in duhovniki. Naše glasilo »Učit. Tovariš« mora visoko plavati nad nizkotnimi strastmi posameznikov, voditi nas mora k ljubezni in lepoti vsega, ter nas varovati vsakih drugih zmot.

2. Da se povzdigne važnost ter poglobi stanovsko-kulturna smer učiteljskih društev in zborovanj, naj vsebuje dnevni red domačih učiteljskih sej vselej tudi točko »Učiteljsko zborovanje«. Tu bi se v podrobnem lažje iznesle kritike, debate, nasveti, želje v povzdign našega stanu, mesto na zborovanjih, za pomen katerih še dolgo ne bomo dozoreli.

Obe resoluciji se sprejmeta po kratki debati.

Prihodnje zborovanje se določi za 2. april. Valentina Kaukler, tajnica.

+ **Občni zbor okrajnega učiteljskega društva za Radovljico UJU** z dne 18. marca 1927 v Bohinjski Bistrici.

Izvršil se je pozdrav in govor sklicatelja na navzoče članstvo s pojasnilom, zakaj se je ponovno vršil ustanovni občni zbor.

Volitev odbora je bila po listkih.

Odbor je sledeči: Predsednik Stanko Žagar; tajnik Ivan Žagar; blagajničarka Ema Pibrovce; podpredsednik Slavko Mrovčje. Ostali odborniki pa so: Zupančič Fr., Wider Joža in Razinger Valco. Namestni